

2011-09-06

Dnr 43-2009:3755

Beslut

efter tillsyn av grundskolorna Ribersborgsskolan
och Fridhemsskolan i stadsdel
Västra Innerstaden
i Malmö kommun

2011-09-06

1 (19)

Dnr 43-2009:3755

Västra Innerstadens stadsdelsfullmäktige

Rektorerna vid Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan

Tillsyn i Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1 - 5

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. En bedömning har gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Granskningen kan dock inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan.

En stor andel av eleverna på Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan når målen då de nationella ämnesproven genomförs i årskurserna 3 och 5 men båda skolorna behöver komma till rätta med de system som finns för att följa och analysera elevernas kunskapsresultat. I inspektionen har framkommit att uppföljningen av resultaten har alltför ensidigt fokus på svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik och att det är i dessa ämnen som elevernas kunskapsresultat systematiskt följs upp och dokumenteras. Denna omständighet innebär att man riskerar att inte ha en tillräckligt samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

De båda skolorna organiserar de samhälls- och inte minst de naturorienterande ämnena i övergripande block, något som i sig kan antas ge eleverna en helhet, men samtidigt kräver en sådan organisation att skolan kan säkerställa att eleverna får en fullvärdig utbildning i alla ämnen. Så är inte fallet. Fysik, kemi och teknik är ämnen som skolorna genomför på ett sätt som inte överensstämmer med kraven i kursplanerna, vilket är anmärkningsvärt mot bakgrund av att detta påtalades redan vid Skolverkets besök, år 2005.

Kursplaner och läroplansmål ska vara skolans grundläggande verktyg. Skolinspektionen har under intervjuerna mött personalrepresentanter som har kursplanerna som en

2011-09-06

2 (19)

Dnr 43-2009:3755

utgångspunkt för sin undervisning, men det finns också uttalanden som tyder på att skolan inte i tillräcklig grad ser till att kursplaner och läroplansmål är självklara instrument då undervisningen planeras och genomförs.

Skolan blev genom Skolverkets rapport år 2005 uppmärksammas på att det behövdes ett större utrymme för ett pedagogiskt utvecklingsarbete och Skolinspektionen kan konstatera att fortsatta insatser är nödvändiga om det ska vara möjligt att erbjuda eleverna en utbildning som i alla delar har sin utgångspunkt i de nationella målen. Elevernas inflytande, en progression och långsiktighet i undervisningen, bättre samverkansformer mellan lärarna och inte minst en mer uttalad individanpassad undervisning är exempel på utvecklingsområden som behöver få en långt mer framskjuten plats. Idag finns utvecklingspedagoger anställda i rektorsområdet, något som kan antas få positiva effekter, men som pedagogisk ledare och chef för lärarna har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Skolinspektionens beslut:

Skolinspektionen har under tillsynen av Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan identifierat följande brister.

- Rektorerna ser inte i tillräcklig grad till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella målen (Lpo 94, 2. Mål och riktlinjer, Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorerna tar inte tillräckligt stort ansvar för att resultaten regelbundet utvärderas och används som ett underlag för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § första stycket, tredje meningen 1985 års skollag, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling).
- De båda skolorna arbetar inte tillräckligt målmedvetet för att anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lpo 94, 2.2 Kunskaper).
- Samverkan mellan lärarna i arbetet med att se till att eleverna får möjlighet att få överblick och se sammanhang sker inte i tillräckligt utsträckning. (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer).
- De båda skolorna arbetar inte tillräckligt målmedvetet för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad (4 kap. 2 §, 1985 års skollag, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

2011-09-06

3 (19)

Dnr 43-2009:3755

- Rektorena ser inte till att det på de båda skolorna bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och att detta dokumenteras i en plan mot kränkande behandling (14 a kap. 6 – 8 §§ 1985 års skollag, Åtgärder mot kränkande behandling, Lpo 94 2.1 Normer och värden, Riktlinjer).
- De båda skolorna säkerställer inte att eleverna erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar i samtliga ämnen i enlighet med kursplanerna (4 kap.3 § första stycket 1985 års skollag).

Stadsdelen och rektorena har ansvar för att ovanstående brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast sex månader från den dag beslutet meddelats. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorena och stadsdel Västra Innerstaden snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna.

Beslutet är fattat utifrån de bestämmelser som gällde vid besöksstillfället. Uppföljningen av detta beslut kommer dock att ske efter de skolförfattningar som började gälla den 1 juli 2011. Vid bedömningen av vidtagna åtgärder kommer därför hänsyn tas till hur författningarna eventuellt har ändrats.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Lena Godin och Cecilia Röstenius.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Tommy Månsson
Undervisningsråd/Föredragande

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomförde tillsyn i stadsdel Västra Innerstaden under april – maj 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i stadsdelen. Skolinspektionen besökte Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan den 18-19 maj 2011.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela stadsdelen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i stadsdelen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i stadsdelen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast sex månader efter att stadsdelsbeslutet meddelades. Skolinspektionens tillsyn i Malmö kommun kommer slutligen att redovisas i ett kommunövergripande beslut som även avser den verksamheten som delegerats till stadsdelsnämnderna. Beslutet riktas till Malmö kommun såsom huvudman och ytterst ansvarig för den delegerade verksamheten.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö samt enskild elevs rätt. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag har tillämpats fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag var utgångspunkten då Skolinspektionens tillsyn och granskning genomfördes.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från stadsdelen och de båda skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om stadsdelen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. På Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan intervjuades skolledningen, lärare och elever.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn & granskning](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn%20och%20granskning)).

Beskrivning av Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan

Tabell 1. Antal elever på Ribersborgsskolan

Ribersborgsskolan	Antal elever
Förskoleklass	60
Grundskola	200

Källa: Uppgifter från skolan, maj 2011

Ribersborgsskolan ligger i stadsdel Västra Innerstaden, i Malmö kommuns västra delar med gräns mot Öresundskusten.

Verksamheten vid Ribersborgsskolan omfattar förskoleklass och grundskola för årskurserna 1 – 5 samt skolbarnsomsorg.

Ribersborgsskolan byggdes i mitten på 1900-talet och har på senare år genomgått en viss renovering. Eleverna på skolan kan få all sin undervisning på skolan med undantag för hem- och konsumentkunskap som genomförs på Slottstadens skola.

Tabell 2. Antal elever på Fridhemsskolan

Fridhemsskolan	Antal elever
Förskoleklass	20
Grundskola	130

Källa: Uppgifter från skolan, maj 2011

Fridhemsskolan tillhör samma rektorsområde och är i likhet med Ribersborgsskolan en skola från mitten av 1900-talet men har under åren rustats upp. Även Fridhemsskolan har under senare år fått ett lägre elevantal och stadsdelen har därför valt att använda delar av lokalerna för förskoleverksamhet.

All undervisning sker på skolan med undantag för de båda slöjdämnena, som genomförs på Ribersborgsskolan.

Tillsynsprotokoll för Ribersborgsskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☒

Lärarnas bedömning och utvärdering

☐

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

☒

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☒

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☒

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

☐

Undervisningstid och val

☒

Särskilt stöd

☐

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☐

Bedömningar och motiveringar av Ribersborgsskolan

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

Rektorn ser inte i tillräcklig grad till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella målen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2. Mål och riktlinjer

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer, framgår bland annat att Mål att sträva mot ska ange inriktningen på skolans arbete.

Av intervjuer med lärare och skolledning framkommer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot både diskuteras och används i vissa lärargrupper och ses som självklara verktyg med en given plats i planering och genomförande. Men flera uttalanden tyder på att inriktningen i många klassrum har alltför många inslag av traditionsbunden undervisning och är inte tillräckligt förankrad i läroplansmålen. Flera personalutlåtande stärker också bilden av att det i de skolövergripande arbetsplatsträffarna, ledda av skolledningen, inte är givet att de nationella målen har en tillräckligt framträdande roll. Om det ska vara möjligt att säkerställa att det är de nationella målen som styr undervisningen måste rektorn ta ansvar för att läroplansmålen får ett tydligt utrymme då skolledning och personal är samlad.

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tar inte tillräckligt stort ansvar för att resultaten regelbundet utvärderas och används som ett underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 §, 1985 års skollag

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling

Motivering:

Rektorn har ett stort ansvar för att verksamheten utvecklas så att den svarar mot uppställda mål, något som kräver att målen ständigt prövas, resultaten följs upp och inte minst analyseras. Skolinspektionen har kunnat konstatera att vare sig lärarna eller skolledningen på Ribersborgsskolan har tillräcklig kontroll över elevernas resultat. Det finns bland lärarna kunskap om de egna elevernas resultat, men i mindre eller ingen utsträckning vad avser övriga elever, exempelvis vid tidpunkten då eleverna slutar sin utbildning på skolan.

Även om det i någon mån finns uppföljningssystemen som följer elevernas kunskapsutveckling, exempelvis de nationella proven, kvarstår ett omfattande utvecklingsarbete om skolan ska kunna ha kontroll på varje elevs kunskaper i samtliga ämnen, inte bara i de tidigare behörighetsgivande ämnena, svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska. Det saknades vid inspektionstillfället en resultatsammanställning av elevernas resultat i övriga ämnen, vilket är en tydlig indikation på att det saknas rutiner för att regelbundet kontrollera, dokumentera, sammanställa och utvärdera elevernas utveckling i samtliga ämnen.

Att ha information om kunskapsutvecklingen på individnivå är odiskutabelt, men skolan måste också ha en klar bild av resultaten på elevgrupps- och skolnivå. Sådan information är en utgångspunkt för att kunna analysera orsakerna till vilka resultat eleverna når och därifrån utveckla och anpassa undervisning, stödinsatser och andra förutsättningar för elevernas lärande. Av intervjuer med skolledning och personalrepresentanter framgår att sådan information inte i tillräcklig utsträckning blir föremål för reflektion eller analys i skolledningen eller bland personalen.

Skolinspektionen kommer vid uppföljningen att begära in en sammanställning av samtliga kunskapsresultat utifrån målen i de nationella kursplanerna för att kunna bedöma skolans måluppfyllelse.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Skolan arbetar inte tillräckligt målmedvetet för att anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Motivering:

Skolan har ett omfattande ansvar för att anpassa undervisningen så att varje elev kan mötas utifrån sina förutsättningar. Det framkommer i intervjuerna med både lärarna och rektorn att det inom varje enskild klass finns stora variationer, vad avser elevernas förutsättningar. Att anpassa undervisningen till varje elev är en viktig angelägenhet om det ska vara möjligt att jämna ut och kompensera elevernas olika förutsättningar och se till att eleverna erbjuds en likvärdig utbildning och lika goda betingelser.

Av såväl iakttagelser som intervjuer framgår att det finns lärare på skolan som gör stora ansträngningar för att anpassa undervisningen till varje elevs behov, intressen och mognad. Men av samma intervjuer framkommer att det också finns lärare som inte lyckas eller ser sig ha möjlighet att individualisera undervisningen så att alla elever kan utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Det är angeläget att skolan ser till att få till stånd ett utvecklingsarbete som kan leda till en undervisning som i mycket högre grad präglas av en mer individualiserad undervisning, ett ansvar som ytterst åvilar skolledningen.

Bedömningsområde: Fokus på lärande**Bedömning:**

Samverkan mellan lärarna i arbetet med att se till att eleverna får möjlighet att få överblick och se sammanhang sker inte i tillräckligt utsträckning.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer

Motivering:

Läroplanen anger att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande och läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Med utgångspunkt i intervjuer med skolledningen och i första hand personalen drar Skolinspektionen slutsatsen att det förekommer samverkansformer på skolan mellan vissa klasser och vissa lärare, men inte i den omfattning att samverkansformerna skulle ligga i nivå med intentionerna i läroplanen. Avståndet mellan klasser och årskurser är påtagligt. Det förekommer i någon mån tematiska inslag på skolan men trots det behöver samverkansformerna på skolan utvecklas så att elevernas lärande kan ske i ett mer långsiktigt, progressivt perspektiv och ge eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang. Ett väl utvecklat samarbete mellan lärarna ger också förutsättningar för att kunna individualisera undervisningen efter elevernas skiftande förutsättningar, intressen och mognad. Om goda samverkansformer ska kunna utvecklas på en skola

krävs det ett kontinuerligt pedagogiskt samtal, en arena där skolledningen tillsammans med sin personal kan finna samarbetsformerna.

Intervjuerna ger också uttryck för att samverkan mellan Ribersborgsskolan och mottagande 7 – 9- skola, skulle kunna utvecklas. Viss kontakt förekommer i form av överlämnandekonferenser, men kontakten skulle kunna bli långt bättre i förhållande till vikten av att den mottagande skolan har full kännedom om varje elevs behov och förmågor. För att eleverna ska få en undervisning som är sammanhållen, och med en tydlig långsiktighet är det viktigt att undervisningen omfattar hela elevens utbildning, från förskoleklassen genom hela elevens utbildningstid.

Skolan behöver därför öka sina ansträngningar för att stärka det interna samarbetet på skolan, och också gentemot den eller de skolor som tar emot eleverna.

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Skolan arbetar inte tillräckligt målmedvetet för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Motivering:

I läroplanen finns angivet att demokratiska principer att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga skall omfatta alla elever och att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de får ett reellt inflytande över utbildningens utformning.

Intervjuer med lärarrepresentanter, elever och skolledning visar tydligt att det varierar mellan olika lärare i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till inflytande över sitt lärande, arbetsformer, innehåll och planering. Det finns otvetydigt en ambition bland vissa lärare att åstadkomma en undervisning som involverar eleverna och som stimulerar dem till ett ansvarstagande, men alltför många uttalanden tyder på att elevernas inflytande är mycket begränsat. Ett traditionellt elevinflytande förekommer, ett inflytande som begränsar sig till att eleven kan välja arbetsuppgifter då eleven är klar med den för alla gemensamma uppgiften, men i övrigt är det ingenting som tyder på mer innovativa arbetsformer som kan prägla elevernas hela lärmiljö. Skolinspektionen har inte heller kunnat urskilja att elevernas inflytande ökar i takt med att de blir äldre, något som borde vara självklart och som också är tydligt framskrivet i läroplanen.

Rektorn och lärarna måste få till ett stånd ett tydligt utvecklingsarbete som kan säkerställa att alla elever kan påverka och ha inflytande över såväl planeringen som genomförandet av sin utbildning.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Rektorn ser inte till att det på skolan bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och att detta dokumenteras i en plan mot kränkande behandling.

Författningsstöd:

14 a kap. 6 – 8 §§ 1985 års skollag, Åtgärder mot kränkande behandling

Lpo 94 2.1 Normer och värden, Riktlinjer,

Motivering:

Skolinspektionen har vid sitt besök på skolan kunnat konstatera att det i huvudsak råder arbetsro i klassrummen. Flertalet intervjuade elever bekräftar bilden och berättar att de i de allra flesta hänseenden är nöjda med skolans värdegrundsmiljö, men samtidigt framkommer att värdegrundsarbetet inte alltid vilar på gemensamt framtagna ställningstaganden och åtgärdsplaner. Av intervjuerna framgår också att det saknas ett gemensamt forum där samtal kring normer och värden, förhållningssätt och inte minst regler kan ha sin plats. Detta leder till att värdegrundsarbetet inte vilar på gemensamma beslut utan sker utifrån den enskilde lärarens egna ställningstaganden och engagemang. Skolan kan nå längre om den gemensamma plattformen för värdegrundsarbetet blir mer förankrad både i personalgruppen och bland eleverna. En

likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling är ett dokument som bland annat har till syfte att samla alla deltagare i gemensamma ställningstaganden.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Skolans likabehandlingsplan följer i flera hänseenden lagens intentioner men saknar en specifik och konkret redovisning av verksamhetens behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året.

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bedömningsområde: Undervisningstid och val****Bedömning:**

Rektorn har inte i tillräcklig grad sett till att eleverna erbjuds undervisningstid för att säkerställa elevernas möjlighet att nå alla mål i kursplanerna och läroplanen.

Författningsstöd:

4 kap 3a § 1985 års skollag

Motivering:

Enligt grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

På Ribersborgsskolan organiseras de naturorienterande- och de samhällsorienterande ämnena i övergripande block. Att arbeta i ämnesövergripande block kan antas skapa positiva helheter och sammanhang för eleverna, men det finns ett oeftergivligt krav att helheten ska inkludera alla de ämnen som kursplanerna anger. Intervjuer med lärarna såväl som med skolledningen ger samstämmiga bilder av att det finns en medvetenhet om vikten av att eleverna ska få en utbildning som omfattar alla ämnen, men samtidigt är man på skolan medveten om att ämnen som exempelvis fysik, kemi och också teknik inte har den plats de ska ha i undervisningen.

Om kursplanemålen inte utgör grunden för undervisningen finns risken att elevernas lärandemiljö blir alltför läromedelsstyrd och i för hög utsträckning vilar på traditioner, snarare än kursplanerna. Många elever har tydliga visioner om fortsatta studier och utan en fullständigt grundlagd utbildning även i dessa ämnen kan deras fortsatta utbildning hindras. Rektorn måste därför snarast vidta sådana åtgärder att alla elever får den undervisning de har rätt till i samtliga ämnen.

Tillsynsprotokoll för Fridhemsskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

☐

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

☒

Lärarnas bedömning och utvärdering

☐

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

☒

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

☒

Tillit till elevens förmåga

☐

Trygghet och studiero

☒

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

☐

Undervisningstid och val

☒

Särskilt stöd

☐

Studie- och yrkesvägledning

☐

Avgifter

☐

Rektorns beslutsfattande

☐

Bedömningar och motiveringar av Fridhemsskolan

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

Rektorn ser inte i tillräcklig grad till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella målen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2. Mål och riktlinjer

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer, framgår bland annat att Mål att sträva mot ska ange inriktningen på skolans arbete.

Av intervjuer med lärare och skolledning framkommer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot både diskuteras och används i vissa lärargrupper och ses som självklara verktyg med en given plats i planering och genomförande. Men flera uttalanden tyder på att inriktningen i många klassrum har alltför många inslag av traditionsbunden undervisning och är inte tillräckligt förankrad i läroplansmålen. Flera personalutlåtande stärker också bilden av att det i de skolövergripande arbetsplatsträffarna, ledda av skolledningen, inte är givet att de nationella målen har en tillräckligt framträdande roll. Om det ska vara möjligt att säkerställa att det är de nationella målen som styr undervisningen måste rektorn ta ansvar för att läroplansmålen får ett tydligt utrymme då skolledning och personal är samlad.

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tar inte tillräckligt stort ansvar för att resultaten regelbundet utvärderas och används som ett underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 §, 1985 års skollag

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling

Motivering:

Rektorn har ett stort ansvar för att verksamheten utvecklas så att den svarar mot uppställda mål, något som kräver att målen ständigt prövas, resultaten följs upp och inte minst analyseras. Skolinspektionen har kunnat konstatera att vare sig lärarna eller skolledningen på Fridhemsskolan har tillräcklig kontroll över elevernas resultat. Det finns bland lärarna kunskap om de egna elevernas resultat, men i mindre eller ingen utsträckning vad avser övriga elever, exempelvis vid tidpunkten då eleverna slutar sin utbildning på skolan.

Även om det i någon mån finns uppföljningssystemen som följer elevernas kunskapsutveckling, exempelvis de nationella proven, kvarstår ett omfattande utvecklingsarbete om skolan ska kunna ha kontroll över varje elevs kunskaper i samtliga ämnen, inte bara i de behörighetsgivande ämnena. Det saknades vid inspektionstillfället en resultatsammanställning av elevernas resultat i övriga ämnen, vilket är en tydlig indikation på att det saknas rutiner för att regelbundet kontrollera, dokumentera, sammanställa och utvärdera elevernas utveckling i samtliga ämnen.

Att ha information om kunskapsutvecklingen på individnivå är odiskutabelt, men skolan måste också ha en klar bild av resultaten på elevgrupps- och skolnivå. Sådan information är en utgångspunkt för att kunna analysera orsakerna till vilka resultat eleverna når och därifrån utveckla och anpassa undervisning, stödinsatser och andra förutsättningar för elevernas lärande. Av intervjuer med skolledning och personalrepresentanter framgår att sådan information inte i tillräcklig utsträckning blir föremål för reflektion eller analys i skolledningen eller bland personalen.

Skolinspektionen kommer vid uppföljningen att begära in en sammanställning av samtliga kunskapsresultat utifrån målen i de nationella kursplanerna för att kunna bedöma skolans måloppfyllelse.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde: Fokus på lärande****Bedömning:**

Skolan arbetar inte tillräckligt målmedvetet för att anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Motivering:

Skolan har ett omfattande ansvar för att anpassa undervisningen så att varje elev kan mötas utifrån sina förutsättningar. Det framkommer i intervjuerna med både lärarna och rektorn att det inom varje enskild klass finns stora variationer, vad avser elevernas förutsättningar. Att anpassa undervisningen till varje elev är en viktig angelägenhet om det ska vara möjligt att jämna ut och kompensera elevernas olika förutsättningar och se till att eleverna erbjuds en likvärdig utbildning och lika goda betingelser.

Av såväl iakttagelser som intervjuer framgår att det finns lärare på skolan som gör stora ansträngningar för att anpassa undervisningen till varje elevs behov, intressen och mognad. Men av samma intervjuer framkommer att det också finns lärare som inte lyckas eller ser sig ha möjlighet att individualisera undervisningen så att alla elever kan utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Det är angeläget att skolan ser till att få till stånd ett utvecklingsarbete som kan leda till en undervisning som i mycket högre grad präglas av en mer individualiserad undervisning, ett utvecklingsarbete som ytterst åvilar skolledningen.

Bedömningsområde: Fokus på lärande**Bedömning:**

Samverkan mellan lärarna i arbetet med att se till att eleverna får möjlighet att få överblick och se sammanhang sker inte i tillräckligt utsträckning.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer

Motivering:

Läroplanen anger att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande och läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Av intervjuer med lärarrepresentanter och skolledning framgår att det i vissa lärarlag förekommer samverkan på skolan, arbetsmetoder som har sitt ursprung i pedagogiska diskussioner där metoder och resultat finns på agendan och olika arbetssätt provas och analyseras. Men av intervjuerna framgår att många lärare efterlyser ett utvecklingsarbete som skulle kunna leda till att samarbetet mellan lärare, klasser och årskurser skulle kunna bli långt mer utvecklat. Flera lärare menar att samarbetsinitiativ inte sällan hindras av ett bristande intresse bland lärarna och generella och vedertagna samverkansformer, initierade och utvecklade av skolledningen, oftast uteblir.

Intervjuerna ger också uttryck för att samverkan mellan Fridhemsskolan och mottagande 7 – 9- skola, skulle kunna utvecklas. Viss kontakt förekommer i form av

överlämnandekonferenser men kontakten skulle kunna bli bättre i förhållande till vikten av att den mottagande skolan har full kännedom om varje elevs behov och förmågor. För att eleverna ska få en undervisning som är sammanhållen, en kontinuitet och en tydlig långsiktighet är det viktigt att undervisningen omfattar hela elevens utbildning från förskoleklassen genom hela elevens utbildningstid.

Skolan måste få till stånd ett arbete som kan ge förutsättningar för att öka det interna samarbetet på skolan, och också gentemot den eller de skolor som tar emot eleverna, en åtgärd som är nödvändig om Fridhemsskolan ska kunna ta tillvara elevernas potential och stödja deras utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Skolan arbetar inte tillräckligt målmedvetet för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Motivering:

I läroplanen finns angivet att demokratiska principer att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga skall omfatta alla elever och att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de får ett reellt inflytande över utbildningens utformning.

Intervjuer med lärarrepresentanter, elever och skolläring visar tydligt att det varierar mellan olika lärare i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till inflytande över sitt lärande, arbetsformer, innehåll och planering. Det finns otvetydigt en ambition bland vissa lärare att åstadkomma en undervisning som involverar eleverna och som stimulerar dem till ett ansvarstagande, men alltför många uttalanden tyder på att elevernas inflytande är mycket begränsat. Ett traditionellt elevinflytande förekommer, ett inflytande som begränsar sig till att eleven kan välja arbetsuppgifter då eleven är klar med den för alla gemensamma uppgiften, men i övrigt är det ingenting som tyder på mer innovativa arbetsformer som kan prägla elevernas hela lärmiljö. Skolinspektionen har inte heller kunnat urskilja att elevernas inflytande ökar i takt med att de blir äldre, något som borde vara självklart och som också är tydligt framskrivet i läroplanen.

Rektorn och lärarna måste få till stånd ett tydligt utvecklingsarbete som kan säkerställa att alla elever kan påverka och ha inflytande över såväl planeringen som genomförandet av sin utbildning.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Rektorn ser inte till att det på skolan bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och att detta dokumenteras i en plan mot kränkande behandling.

Författningsstöd:

14 a kap. 6 – 8 §§ 1985 års skollag, Åtgärder mot kränkande behandling,

Lpo 94 2.1 Normer och värden, Riktlinjer,

Motivering: Skolinspektionen har vid sitt besök på skolan kunnat konstatera att det i huvudsak råder arbetsro i klassrummen. Flertalet intervjuade elever bekräftar bilden och berättar att de i de allra flesta hänseenden är nöjda med skolans värdegrundsmiljö, men samtidigt framkommer att värdegrundsarbetet inte alltid vilar på gemensamt framtagna ställningstaganden och åtgärdsplaner. Av intervjuerna framgår också att det saknas ett gemensamt forum där samtal kring normer och värden, förhållningssätt och inte minst regler kan ha sin plats. Detta leder till att värdegrundsarbetet inte vilar på gemensamma beslut utan sker utifrån den enskilde lärarens egna ställningstaganden och engagemang. Skolan kan nå längre om den gemensamma plattformen för värdegrundsarbetet blir mer förankrad både i personalgruppen och bland eleverna. En lika-behandlingsplan/plan mot kränkande behandling är ett dokument som bland annat har till syfte att samla alla deltagare i gemensamma ställningstaganden.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Skolans likabehandlingsplan följer i flera hänseenden lagens intentioner men saknar en specifik och konkret redovisning av verksamhetens behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året.

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bedömningsområde: Undervisningstid och val****Bedömning:**

Rektorn har inte i tillräcklig grad sett till att eleverna erbjuds undervisningstid för att säkerställa elevernas möjlighet att nå alla mål i kursplanerna och läroplanen.

Författningsstöd:

4 kap 3a § 1985 års skollag

Motivering:

Enligt grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

På Fridhemsskolan organiseras de naturorienterande- och de samhällsorienterande ämnena i övergripande block. Att arbeta i ämnesövergripande block kan antas skapa positiva helheter och sammanhang för eleverna, men det finns ett oeftergivligt krav att helheten ska inkludera alla de ämnen som läroplanen anger.

Intervjuer med lärarna såväl som med skolledningen ger samstämmiga bilder av att det finns en medvetenhet om vikten av att eleverna ska få en utbildning som omfattar alla ämnen. Men Skolinspektionen har med utgångspunkt från dokumentstudier och intervjuer dragit slutsatsen att vare sig lärarkompetensen eller skolans utrustning ger förutsättningar för att eleverna ska kunna få en fullvärdig utbildning i naturorienterande ämnen, företrädesvis fysik och kemi. Även ämnet teknik är ett ämne som har en undanskymd roll. Många elever har tydliga visioner om fortsatta studier och utan en fullständigt grundlagd utbildning även i dessa ämnen kan deras fortsatta utbildning hindras. Rektorn måste därför vidta sådana åtgärder att alla elever får den undervisning de har rätt till i samtliga ämnen.